

της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, πρέπει να τηρεί τα όρια που θέτει το κοινοτικό δίκαιο. Η μέριμνα της τήρησης αυτών των ορίων εναπόκειται στο Δικαστήριο, το οποίο είναι τελικά αρμόδιο για την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, και στα εθνικά δικαστήρια, τα οποία αποφασίζουν βάσει της ερμηνείας αυτής.

2. Θα ήταν ασυμβίβαστο προς το άρθρο 30 της Συνθήκης και τους σκοπούς της κοινής αγοράς να δύναται μια εθνική νομοθεσία να περιορίζει έναν όρο δηλωτικό γένους σε μια εθνική ποικιλία εις βάρος άλλων ποικιλιών, παραγομένων ιδίως σε άλλα κράτη μέλη, αναγκάζοντας τους παραγωγούς των τελευταίων να χρησιμοποιούν ονομασίες άγνωστες στους καταναλωτές ή λιγότερο εκτιμώμενες απ' αυτούς.
3. Υπό σύστημα κοινής αγοράς, συμφέροντα, όπως είναι η εντιμότητα των εμπορικών συναλλαγών, πρέπει να διασφαλίζονται με τον αμοιβαίο σεβασμό των χρηστών και παραδοσιακών συναλλακτικών ηθών που κρατούν στα διάφορα κράτη μέλη.

Δεν ανταποκρίνεται σε ουσιώδη επιταγή της εντιμότητας των εμπορικών συναλ-

λαγών και, συνεπώς, εμπίπτει στην απαγόρευση μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικούς περιορισμούς επί των εισαγωγών του άρθρου 30 της Συνθήκης η τήρηση της εθνικής ρυθμίσεως περί καθορισμού ελαχίστου συντελεστή αλκοόλης επί παραδοσιακού ποτού σε προϊόντα του ίδιου τύπου που εισάγονται από άλλο κράτος μέλος, όταν αυτά νομίμως και κατά παράδοση παρασκευάζονται και διατίθενται στο εμπόριο υπό την ίδια ονομασία στο κράτος μέλος καταγωγής τους και όταν εξασφαλίζεται η πρόσφορη πληροφόρηση του αγοραστή. Η εξάρτηση, υπό τις περιστάσεις αυτές, της ελεύθερης κυκλοφορίας των εισαγομένων προϊόντων από το προαπαιτούμενο της υπάρξεως κοινοτικής ρυθμίσεως θα καθιστούσε πράγματι κενή περιεχομένου τη θεμελιώδη αρχή της ενιαίας αγοράς και τη συνέπειά της, την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

Το γεγονός ότι από την εφαρμογή εθνικών τελών και ειδικών φόρων καταναλώσεως, που είναι αναλογικοί προς την περιεκτικότητα σε αλκοόλη, μπορούν να προκύψουν πλεονεκτήματα τιμής υπέρ των εισαγομένων προϊόντων στερείται σημασίας στο πλαίσιο αυτό.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
SIR GORDON SLYNN
της 11ης Ιουλίου 1985 *

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

Η υπό κρίση υπόθεση περιήλθε στο Δικαστήριο με αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε, κατά το άρθρο 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με ημερομηνία

18 Ιουνίου 1984 το *Gerechtshof* (Εφετείο) του *Arnhem*, στο πλαίσιο ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιόν του κατά της εταιρίας *Miro BV*.

Το ολλανδικό κανονιστικό διάταγμα περί της ονομασίας του *jenever* (οινοπνευματώδους ποτού με βάση τον καρπό του κέδρου, κοινώς

* Μετάφραση από τα αγγλικά.

τζιν) (« Verordening Benaming van Jenever ») ορίζει, στο άρθρο 1, παράγραφος 4, ότι ως « jenever » νοείται το άχρουν έως ανοικτό κίτρινο οινοπνευματώδες ποτό που παρασκευάζεται από ορισμένα συστατικά που κατονομάζονται και « που έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη 35 % τουλάχιστον ». Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονιστικού διατάγματος ορίζει: « Απαγορεύεται η χρήση της ονομασίας "jenever" ή "genever", "Schiedamse jenever" (genever), "Schiedam", "Schiedammer", "Holland gin", "Friesche jenever" (genever), "Graanjenever" (genever), "Hollandse jenever" (genever), "Oude klare" ή κάθε άλλης παρόμοιας ονομασίας που θα μπορούσε δικαιολογημένα να δημιουργήσει στους αγοραστές, για οινοπνευματώδες ποτό που δεν ανταποκρίνεται στον ορισμό του άρθρου 1, παράγραφος 4, την εντύπωση ότι το συγκεκριμένο οινοπνευματώδες ποτό είναι jenever ». Το άρθρο 3 ορίζει ότι η παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 1, συνιστά αξιόποινη πράξη. Το κανονιστικό διάταγμα εκδόθηκε στις 22 Αυγούστου 1979 και τέθηκε σε ισχύ στις 12 Φεβρουαρίου 1980.

Το Μάιο 1983, η Miro BV (στο εξής: η « Miro »), εταιρία που διαχειρίζεται σειρά υπεραγορών και ποτοπωλείων στις Κάτω Χώρες, άρχισε να εισάγει στις Κάτω Χώρες jenever παρασκευαζόμενο στο Βέλγιο με περιεκτικότητα αλκοόλης 30 %. Το jenever που εισήγε η Miro παρασκευαζόταν από βελγική εταιρία, υπό την εταιρική επωνυμία « Gist en Spiritusfabrieken Bruggeman NV », στη Γάνδη. Φέρει το εμπορικό σήμα « Nolens », που προέρχεται από ομώνυμο βελγικό αποστακτήριο στο Hasselt, του οποίου τα εμπορικά σήματα και οι διαδικασίες παρασκευής ανήκουν τώρα στην Bruggeman. Οι φιάλες του jenever αυτού φέρουν ευκρινώς την ετικέτα « Nolens — Supra Hasselt — Jonge Jenever — Genièvre ». Οι ετικέτες επίσης φέρουν με μικρότερα στοιχεία τις εξής ενδείξεις: « 30 % vol. », « Inh./Cont. (περιεχόμενο) II », « NV G. S. F. Bruggeman SA B-9000 Gent, Grauwpoort 1 », « verre gratuit/geen statiegeld » (η φιάλη δεν επιστρέφεται). Η ετικέτα δηλώνει με σαφείς ενδείξεις ότι το jenever παρασκευάζεται στο Βέλγιο και ότι έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη 30 %. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο συνή-

γορος της Miro προσκόμισε στο Δικαστήριο αντίγραφο αφίσας που, όπως είπε, χρησιμοποιούνταν από τη Miro για τη διαφήμιση του προϊόντος. Η αφίσα, που είναι χρώματος ερυθρού και λευκού, φέρει ομοίωμα της ετικέτας της φιάλης jenever και τη φράση « Import uit Belgie! (εισάγεται από το Βέλγιο!) Nolens jonge jenever. 30 % αλκοόλη, 1 λίτρο » μαζί με την τιμή πωλήσεως από τη Miro. Και σ' αυτή την περίπτωση οι ενδείξεις είναι απόλυτα σαφείς.

Στις 17 Οκτωβρίου 1983, η Miro BV κατηγορήθηκε « ότι, περί την 16η Μαΐου 1983, στην κοινότητα του Nijmegen, χρησιμοποίησε την ονομασία "Nolens jonge jenever" (30 % vol.) για το χαρακτηρισμό οινοπνευματώδους ποτού κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονιστικού διατάγματος περί της ονομασίας του jenever, το οποίο δεν αντιστοιχούσε προς την περιγραφή του jenever την οποία περιέχει το άρθρο 1, παράγραφος 4, του προαναφερθέντος διατάγματος, η δε χρησιμοποιηθείσα ονομασία ήταν παρόμοια ονομασία κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, που μπορούσε δικαιολογημένα να δημιουργήσει στον αγοραστή την εντύπωση ότι πρόκειται για jenever, ή ότι κατείχε αποθέματα αυτού του οινοπνευματώδους ποτού — του οποίου η περιεκτικότητα σε αλκοόλη ήταν κάτω του 35 % — με σκοπό την πώληση, εν πάση δε περιπτώσει αυτά βρισκόνταν στο κατάστημά του (ποτοπωλείο), κείμενο επί της 61 Sint Jacobslaan, στο Nijmegen ».

Στις 7 Νοεμβρίου 1983, ο Economische Politie-rechter (δικαστής αρμόδιος για αγορανομικές παραβάσεις) του Arrondissementrechtbank (Πρωτοδικείου) του Arnhem έκανε δεκτή την κατηγορία αυτή και εξέδωσε καταδικαστική απόφαση κατά της Miro. Στις 16 Νοεμβρίου 1983, η Miro άσκησε έφεση στο Gerechtshof (Εφετείο) του Arnhem, ισχυριζόμενη ότι η εφαρμογή του άρθρου 2 του ολλανδικού κανονιστικού διατάγματος στο επίδικο ποτό συνιστούσε μέτρο ισοδυνάμιου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών, που απαγορεύεται από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ. Ο Procureur-generaal (γενικός εισαγγελέας) παρά το Gerechtshof δέχτηκε την άποψη ότι η εφαρμογή του κανονιστικού

διατάγματος στο επίδικο προϊόν είχε αποτελεσματικά ισοδύναμο προς ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών, υποστήριξε όμως ότι η εφαρμογή του δικαιολογούνταν από επιτακτικούς λόγους προστασίας των καταναλωτών και εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών. Με τη Διάταξη του περί παραπομπής, το *Gerechthshof* δέχτηκε ότι η ετικέτα παρέχει επαρκή ένδειξη περί του ότι το προϊόν κατάγεται από το Βέλγιο και έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη 30 %. Έκρινε ότι δεν είχε αποδειχτεί η πρόκληση, σε αισθητό βαθμό, σύγχυσης ή παραπλάνησης των καταναλωτών. Ενόψει της ετικέτας του επίδικου προϊόντος και της τιμής του, το *Gerechthshof* θεώρησε απίθανο να υπήρχε κίνδυνος να συγχύσουν οι καταναλωτές, σε αισθητό βαθμό, το « *Nolens jonge jenever* » από το Βέλγιο, που έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη 30 %, με το « ολλανδικό » *jenever*, που έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη 35 % και άνω και υψηλότερη τιμή, και, υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν φαινόταν να συντρέχει προς το παρόν κάποια επιτακτική ανάγκη προστασίας των καταναλωτών, που θα έπρεπε να ιεραρχηθεί υψηλότερα από τις επιταγές της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, που αποτελεί ένα από τα θεμέλια της ΕΟΚ. Εξετάζοντας τον άλλο λόγο που προβλήθηκε, τον σχετικό με τις επιταγές της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών, το εθνικό δικαστήριο δέχτηκε ότι ποτοποιοί στις Κάτω Χώρες, στους οποίους δεν επιτρέπεται να πωλούν στην ολλανδική αγορά *jenever* με περιεκτικότητα σε αλκοόλη κάτω του 35 %, θα βρίσκονταν σε δυσμενέστερη ανταγωνιστική θέση από τους ποτοποιούς που είναι εγκατεστημένοι στο Βέλγιο, αν οι τελευταίοι μπορούσαν να πωλούν στην αγορά των Κάτω Χωρών *jenever* με χαμηλότερη περιεκτικότητα σε αλκοόλη και να καταβάλλουν έτσι αντιστοιχώς χαμηλότερο ειδικό φόρο καταναλώσεως και ΦΠΑ. Κατά τη Διάταξη περί παραπομπής, οι αποφάσεις του παρόντος Δικαστηρίου δεν παρέχουν άμεσο έρεισμα στο επιχείρημα ότι η περιγραφόμενη κατάσταση συνιστά παραβίαση της αρχής της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών, σε βαθμό ώστε να δικαιολογείται η επίδικη απαγόρευση. Επειδή, ωστόσο, το παρόν Δικαστήριο δεν είχε ακόμη εκδώσει απόφαση επί του θέματος, το *Gerechthshof* ζήτησε από το Δικαστήριο να

εκδώσει προδικαστική απόφαση επί του εξής ερωτήματος, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΟΚ:

« Αν υποτεθεί ότι

- 1) στο κράτος μέλος Α ισχύουν διατάξεις, οι οποίες καθορίζουν για κάποιον τύπο οινοπνευματώδους ποτού — που αναφέρεται στο εξής ως *jenever* — ελάχιστη περιεκτικότητα σε αλκοόλη 35 % και καθιστούν ποινικοί αδικήματα τη χρησιμοποίηση της ονομασίας “*jenever*” για *jenever* κατώτερης περιεκτικότητας σε αλκοόλη,
- 2) στο κράτος μέλος Α η πώληση *jenever* το 1982 αντιπροσώπευε 45 % περίπου της συνολικής αγοράς οινοπνευματωδών ποτών,
- 3) κατά την πώληση στον καταναλωτή στο κράτος μέλος Α, η διαφορά μεταξύ του ειδικού φόρου καταναλώσεως και του φόρου προστιθέμενης αξίας που οφείλονται ανά λίτρο αποστάγματος με αλκοολικό τίτλο 30 % και των ίδιων φόρων που οφείλονται ανά λίτρο ανερχόταν συνολικά σε 1,62 HFL (και ανέρχεται σε 1,89 HFL από 1ης Φεβρουαρίου 1984),
- 4) στο κράτος μέλος Β δεν υπάρχει καμιά εν ισχύ διάταξη που να καθορίζει ελάχιστη περιεκτικότητα σε αλκοόλη για το *jenever*,
- 5) στην ΕΟΚ δεν υπάρχει ακόμη ρύθμιση σχετική με την παραγωγή και εμπορία του *jenever*,

πρέπει τότε η επέκταση της απαγόρευσης, που ισχύει στο κράτος μέλος Α, στο *jenever* που έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη 30 % και που παράγεται και διατίθεται στην αγορά νομίμως στο κράτος μέλος Β — πράγμα που παρακαλδύει ή εμποδίζει την εμπορία του επίδικου ποτού στο κράτος μέλος Α — να θεωρηθεί ως μέτρο αποτελέσματος ισοδύναμου προς ποσοτικό περιορισμό που απαγορεύεται από το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ; »

Ως προς την 4η υπόθεση του ερωτήματος αυτού, πρέπει ίσως να αναφερθεί ότι, μετά τα επίδικα πραγματικά περιστατικά, το Βέλγιο θέσπισε διατάξεις, με τις οποίες επιβάλλεται για το jenever ελαχίστη περιεκτικότητα σε αλκοόλη 30 %: Βασιλικό Διάταγμα της 6ης Ιουνίου 1984, *Moniteur belge* της 15ης Αυγούστου 1984, σ. 11519. Όπως φαίνεται, το διάταγμα αυτό περιβάλλει απλώς με ισχύ νόμου καθιερωμένο έθιμο. Το γεγονός αυτό δεν έχει επίπτωση στην υπό κρίση υπόθεση, εφόσον γίνεται δεκτό ότι η παραγωγή και εμπορία jenever με περιεκτικότητα σε αλκοόλη 30 % με την ονομασία «jenever» ήταν νόμιμη στο Βέλγιο και προ του βασιλικού διατάγματος.

Η Miro, το Βέλγιο και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι το ερώτημα πρέπει να λάβει καταφατική απάντηση. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Ιταλία και οι Κάτω Χώρες υποστηρίζουν ότι πρέπει να λάβει αρνητική.

Στους ισχυρισμούς που προβάλλονται υπέρ της καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα, τονίζεται ότι το jenever που έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη 30 % παράγεται και πωλείται νομίμως στο Βέλγιο ως «jenever», και τούτο από πολλά χρόνια. Πράγματι, το jenever παράγεται στο Βέλγιο από αιώνες. Επομένως, πρέπει να ισχύσει η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 120/78, *Rewe κατά Bundesmonopolverwaltung für Branntwein* («*Cassis de Dijon*») [1979] ECR, σ. 649. Επιπλέον δεν μπορεί ένα κράτος μέλος να έχει μονοπώλιο επί του ονόματος που περιγράφει ένα προϊόν (υπόθεση 193/80, *Επιτροπή κατά Ιταλίας*, Συλλογή 1981, σ. 3019). Τα συμφέροντα των καταναλωτών προστατεύονται επαρκώς, υπό το πρίσμα του κοινοτικού δικαίου, από τις ενδείξεις που περιέχονται στην ετικέτα του οικείου προϊόντος. Όσον αφορά το ζήτημα περί εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών, υποστηρίζεται ότι το γεγονός ότι ο ειδικός φόρος καταναλώσεως και ο ΦΠΑ των Κάτω Χωρών επηρεάζουν την τιμή των προϊόντων δεν ισοδυναμεί με αθέμιτο ανταγωνισμό, αλλά αποτελεί απλώς των αντικειμε-

νικών συνθηκών της αγοράς, στην οποία πωλούνται τα εμπορεύματα. Αθέμιτος ανταγωνισμός μπορεί μόνο να προκύπτει από τη συμπεριφορά των εισαγωγέων ή των διανομέων.

Εκείνοι που τάσσονται υπέρ της αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα επικαλούνται την ανάγκη προστασίας του καταναλωτή. Οι επικέτες των φιαλών δεν μπορούν να εγγυηθούν την προστασία των καταναλωτών σε εστιατόρια και σε κυλικεία. Αν επιτρεπόταν το jenever περιεκτικότητας σε αλκοόλη 30 % στην ολλανδική αγορά, θα κατέστρεφε τη βάση της πολιτικής των Κάτω Χωρών σε θέματα ποιότητας και θα υπονόμει τη φήμη του ολλανδικού jenever, το οποίο εδώ και αιώνες έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη 35 %. Ως προς τις επιτακτικές ανάγκες εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών, υποστηρίζεται ότι το βελγικό και το ολλανδικό jenever μπορούν να υποκαθιστούν το ένα το άλλο. Ο χαμηλότερος αλκοολικός τίτλος, με τον οποίο μπορεί να παρασκευάζεται το βελγικό jenever, του παρέχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, εφόσον, εκτός του ότι είναι φτηνότερη η παρασκευή του, επί πλέον επιβαρύνεται με χαμηλότερο ειδικό φόρο καταναλώσεως και ΦΠΑ. Ο μόνος τρόπος για την εξασφάλιση της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών είναι να απαγορευτεί η χρήση των ονομασιών, όπως ορίζει το κανονιστικό διάταγμα.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή δεν έχει ακόμη θεσπίσει κοινούς κανόνες σχετικούς με την παραγωγή και την εμπορία του jenever. Μια πρόταση της Επιτροπής για κανονισμό του Συμβουλίου περί θεσπίσεως των γενικών κανόνων σχετικά με τον ορισμό, το χαρακτηρισμό και την παρουσίαση των οινοπνευματωδών ποτών και των βερμούτ και άλλων οίνων από νωπές σταφυλές παρασκευασμένων με τη βοήθεια αρωματικών φυτών ή υλών υποβλήθηκε στο Συμβούλιο στις 22 Ιουνίου 1982 (ΕΕ 1982, C 189, σ. 7), αλλά δεν έχει μέχρι τώρα εγκριθεί από το Συμβούλιο. Ελλείψει τέτοιων κοινών κανόνων, στα κράτη

μέλη εναπόκειται να ρυθμίζουν όλα τα ζητήματα που αφορούν την παραγωγή και εμπορία του jenever στο έδαφός τους (σκέψη 8 της απόφασης Cassis de Dijon). Αυτό βέβαια σύμφωνα πάντα με τις διατάξεις της Συνθήκης.

Το κανονιστικό διάταγμα στην υπό κρίση υπόθεση δεν ισοδυναμεί, όπως ισοδυναμούσε ο γερμανικός νόμος στην υπόθεση Cassis de Dijon, με απόλυτη απαγόρευση επί των εισαγωγών. Απαγορεύει μόνο τη χρήση ορισμένων ονομασιών για το jenever που έχει αλκοολικό τίτλο χαμηλότερο από τον επιβαλλόμενο. Αυτό εξακολουθεί, κατά την άποψή μου, να συνιστά πραγματικό ή ενδεχόμενο, άμεσο ή έμμεσο, περιορισμό επί των εισαγωγών, ο οποίος, αν δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, συνιστά μέτρο ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 30.

Δεν γίνεται επίκληση — ούτε και μπορεί, κατά την άποψή μου, βάσει των στοιχείων που διαθέτει το Δικαστήριο, να γίνει επίκληση — του άρθρου 36 της Συνθήκης.

Το ερώτημα που τίθεται είναι, επομένως, αν το εμπόδιο αυτό στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων « που προκύπτει από διαφορές μεταξύ των εθνικών διατάξεων σχετικά με την εμπορία των επίδικων προϊόντων » πρέπει να θεωρηθεί επιτρεπτό, ως αναγκαία « για την ικανοποίηση επιτακτικών αναγκών, που αναφέρονται, ιδίως, στην... εντιμότητα των εμπορικών συναλλαγών και την προστασία των καταναλωτών » (Cassis de Dijon, σκέψη 8). Για να κριθεί αυτό, δεν νομίζω ότι έχει σημασία αν το ποσοστό των πωλήσεων jenever στις Κάτω Χώρες σε σχέση προς τη συνολική αγορά οινοπνευματωδών ποτών είναι εκείνο που αναφέρεται στη 2η υπόθεση του ερωτήματος, πράγμα που φαίνεται να αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων.

Το τι είναι αναγκαίο για την προστασία του καταναλωτή, σε κάποια δεδομένη περίπτωση όπου εκκρεμεί δίκη ενώπιον εθνικού δικαστη-

ρίου, πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να το κρίνει το εθνικό δικαστήριο συνεκτιμώντας τα πραγματικά περιστατικά και σύμφωνα με την απόφαση του παρόντος Δικαστηρίου, το οποίο κρίνει, ως νομικό ζήτημα, τι μπορεί να εμπίπτει στην έννοια της δικαιολογίας αυτής.

Στην υπόθεση 27/80, Ποινική δίκη κατά Anton Adriaan Fietje, [1980] ECR, σ. 3839, το Δικαστήριο έκρινε ότι:

« Η εκ μέρους κράτους μέλους επέκταση διατάξεως που απαγορεύει την πώληση ορισμένων αλκοολούχων ποτών με ονομασία άλλη από εκείνη που επιβάλλεται από την εθνική νομοθεσία σε ποτά που εισάγονται από άλλα κράτη μέλη, με αποτέλεσμα να καθιστά αναγκαία την τροποποίηση της ετικέτας με την οποία το εισαγόμενο ποτό νομίμως διατίθεται στο εμπόριο στο κράτος μέλος εξαγωγής, πρέπει να θεωρηθεί ως μέτρο ισοδύναμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, που απαγορεύεται από το άρθρο 30 της Συνθήκης, εφόσον οι ενδείξεις που φέρονται επί της αρχικής ετικέτας παρέχουν στους καταναλωτές πληροφορίες για τη φύση του εν λόγω προϊόντος, που ισοδυναμούν προς το περιεχόμενο της ονομασίας που επιβάλλεται κατά νόμο ».

Στην προκειμένη περίπτωση είναι σαφές ότι το jenever αλκοολικού τίτλου 30 % μπορεί νομίμως να πωλείται στο Βέλγιο και να εξάγεται από αυτό υπό την ονομασία « jenever » και μάλιστα μπορεί να παρασκευάζεται στις Κάτω Χώρες προς εξαγωγή. Όπως ερμηνεύω τη Διάταξη παραπομπής, το Gerechtshof πείστηκε ότι η επιγραφή παρείχε σαφείς ενδείξεις περί της καταγωγής και του αλκοολικού τίτλου του προϊόντος. Λόγω της ετικέτας του και της χαμηλότερης τιμής του, καθίστατο απίθανο να προκληθεί σύγχυση στον αγοραστή. Συνεκτιμώντας τα στοιχεία που περιέχονται στη Διάταξη παραπομπής, αντιλαμβάνομαι ότι το Gerechtshof έχει απορρίψει τον ισχυρισμό ότι ο περιορισμός επί των εισαγωγών του βελγικού jenever ως jenever με αλκοολικό τίτλο 30 % ήταν δικαιολογημένος για λόγους προστασίας των καταναλωτών.

Κατά τη γνώμη μου, ορθώς το *Gerechtshof* κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό. Βάσει των πραγματικών περιστατικών που αναφέρθηκαν από το εθνικό δικαστήριο, και εγώ θα κατέληγα στο ίδιο συμπέρασμα, αν αρμόδιο ήταν το παρόν Δικαστήριο. Η επίθεση κατάλληλης ετικέτας πρέπει, κανονικά, να θεωρείται ως επαρκές μέσο προστασίας του καταναλωτή όταν εμπορεύματα, που νομίμως κυκλοφορούν στο εμπόριο και εξάγονται από ένα κράτος μέλος, εισάγονται σε άλλο. Ίσως υπάρχουν εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου ειδικοί τοπικοί παράγοντες καθιστούν ακόμη και τη σαφή ετικέτα απρόσφορο μέσο για την προστασία του καταναλωτή. Δεν βλέπω να συντρέχουν τέτοιοι παράγοντες στην υπό κρίση υπόθεση.

Δεν ερμηνεύω την απόφαση επί της υποθέσεως 58/80, *Dansk Supermarkedt* κατά *Imerco*, Σύλλογή 1981, σ. 181 (με την οποία το Δικαστήριο δέχτηκε ότι η εμπορία εμπορευμάτων μπορεί να απαγορευτεί, όταν οι συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιείται η διάθεσή τους προς πώληση συνιστούν παράβαση των συναλλακτικών ηθών που θεωρούνται νόμιμα και θεμιτά στο κράτος μέλος εισαγωγής, εφόσον τα συναλλακτικά αυτά ήθη δεν αναφέρονταν «στη διάθεση προς πώληση, παρά μόνο λόγω περιστάσεων διαφορετικών από την εισαγωγή αυτή καθ αυτή») υπό την έννοια ότι συρρικνώνει την αρχή ότι ο καταναλωτής και ο έμπορος μπορούν να προστατευτούν με την επίθεση κατάλληλης ετικέτας στα εισαγόμενα εμπορεύματα.

Είναι σαφές ότι στην Κοινότητα υπάρχει διαφορά μεταξύ του αλκοολικού τίτλου ορισμένων αποσταγμάτων, όπως το τζιν, το ρούμι και το ούισκι. Εφόσον του λέγεται τι αγοράζει, στον καταναλωτή εναπόκειται να αποφασίσει ποιο αλκοολικό τίτλο προτιμάει. Το οινόπνευματώδες ποτό με βάση τον καρπό του κέδρου (κοινώς τζιν) με αλκοολικό τίτλο 30% νομίζω ότι σαφώς εμπίπτει στο φάσμα αυτού που ο μέσος καταναλωτής θα θεωρούσε ως τζιν. Τι θα συνέβαινε αν ένας έμπορος επιχειρούσε να πωλήσει ως «*jenever*» ή ως

«*gin*» ένα προϊόν αλκοολικού τίτλου 15% δεν είναι ζήτημα που ανακύπτει στην υπό κρίση υπόθεση και δεν χρειάζεται να εξεταστεί. Ίσως η αντίσταση των καταναλωτών εξασφαλίσει ότι δεν θα χρειαστεί ποτέ να εξεταστεί.

Στην υπό κρίση υπόθεση, όπως συχνά συμβαίνει, τα μέτρα που προβάλλονται ως αναγκαία για την προστασία του καταναλωτή προβάλλονται επίσης ως ένα βαθμό ως αναγκαία για την εξασφάλιση της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών. Αν ο αγοραστής αγοράσει βελγικό *jenever* νομίζοντας ότι είναι ολλανδικό *jenever*, βλάπτεται ο παρασκευαστής του τελευταίου. Υποστηρίζεται ότι χάνει τα πλεονεκτήματα της φήμης, την οποία έχει αποκτήσει το παραδοσιακό προϊόν του διά μέσου των ετών. Ο μόνος τρόπος για να προστατευτεί το εμπόριό του είναι να απαγορευτεί η χρήση της ονομασίας. Κατά την άποψή μου, και εδώ προσήκει η ίδια απόφαση. Αν η επίθεση ετικέτας αποτελεί επαρκή προστασία για τον καταναλωτή, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί η απαγόρευση της χρήσης της ονομασίας (που νομίμως χρησιμοποιείται στο κράτος εξαγωγής) στο κράτος εισαγωγής, προς το συμφέρον της προστασίας του εμπόρου από ανταγωνιστικά προϊόντα.

Όπως δέχτηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση 16/84, *Ποινική δίκη κατά Karl Prantl* (Σύλλογή 1984, σ. 1328, σκέψεις 26 έως 30), ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να θέτει τις παραδοσιακές του συνήθειες ως προς την παρασκευή ορισμένου προϊόντος ως εμπόδιο στις εισαγωγές παρομοίων προϊόντων από άλλο κράτος μέλος, όπου τα προϊόντα αυτά έχουν επίσης παρασκευαστεί σύμφωνα με πρακτικές που χρησιμοποιούνται θεμιτά και κατά παράδοση στο κράτος μέλος εξαγωγής.

Υποστηρίζεται επίσης ότι η πώληση του βελγικού προϊόντος συνιστά παραβίαση της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών, διότι το προϊόν δεν είναι μόνο φθηνότερο λόγω της χαμηλότερης περιεκτικότητάς του σε αλκοόλη, αλλά και επιβαρύνεται με χαμηλότερους κατ'

αξίαν φόρου ή επιβαρύνσεις και επομένως γίνεται, ακόμη πιο πολύ, σχετικά φθηνότερο. Το γεγονός αυτό, υποστηρίζεται, περιάγει το ολλανδικό προϊόν σε μειονεκτική θέση ως προς την τιμή και δικαιολογεί, επομένως, την απαγόρευση της χρήσης των οριζομένων ονομασιών για το βελγικό προϊόν.

Το επιχείρημα αυτό δεν το δέχομαι. Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα καταστήσει σαφές ότι οι εξαιρέσεις που ορίζονται στο άρθρο 36 της Συνθήκης « αναφέρονται σε περιπτώσεις που δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα » (υπόθεση 95/81, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1982, σ. 2187, καθώς και, π.χ., υπόθεση 7/61, Επιτροπή κατά Ιταλίας, [1961] ECR, σ. 317). Οι επιτακτικές ανάγκες που δικαιολογούν τα εμπόδια στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, που αναφέρονται στην υπόθεση Cassis de Dijon (στη σκέψη 8), πρέπει, κατά τη γνώμη μου, επίσης να « μην έχουν οικονομικό χαρακτήρα ». Αν ένα κράτος μέλος μπορούσε να επιβάλλει περιορισμούς επί των εισαγωγών (είτε μέσω ολικής απαγορεύσεως είτε απαιτώντας τη χρήση διαφορετικής ονομασίας) στηριζόμενο στο ότι τα εισαγόμενα προϊόντα είναι φθηνό-

τερα ή επιβαρύνονται με χαμηλότερο ύψος κατ' αξίαν φόρου, θα υπονομευόταν πλήρως ο ανταγωνισμός και η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων. Τα επιχειρήματα αυτά έχουν απολύτως οικονομικό χαρακτήρα. Το γεγονός και μόνο ότι τα εισαγόμενα εμπορεύματα είναι φθηνότερα και επιβαρύνονται, για το λόγο αυτό, με χαμηλότερο ύψος φόρου κατ' αξίαν δεν μπορεί να συνιστά αθέμιτη ή παράνομη πράξη (κατά την έννοια της απόφασης Dansk Supermarked) ή να δικαιολογεί περιορισμούς ή απαγορεύσεις επί των εισαγωγών εν ονόματι της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών κατά την έννοια της απόφασης Cassis de Dijon.

Νομίζω ότι οι κανόνες που αφορούν την εντιμότητα των εμπορικών συναλλαγών καλύπτουν μέτρα σαν κι αυτά — αν όχι κατ' ανάγκη μόνον αυτά — που ανέφερε η Επιτροπή, δηλαδή την πρόκληση συγχύσεως, τη δυσφήμιση των ανταγωνιστών, την παραπλανητική διαφήμιση, την αποκάλυψη απορρήτων ή τη δωροδοκία υπαλλήλων του ανταγωνιστή. Καμία από τις περιπτώσεις αυτές δεν συντρέχει στην παρούσα υπόθεση.

Κατά συνέπεια, είμαι της γνώμης ότι στο ερώτημα που υπέβαλε το Gerechtshof του Aarnhem πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση:

Η επέκταση της απαγόρευσης, που επιβάλλει ένα κράτος μέλος ως προς τη χρήση ορισμένων ονομασιών για οινοπνευματώδες ποτό που έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη μικρότερη από ορισμένο ποσοστό, σε ένα εισαγόμενο τέτοιο ποτό που έχει περιεκτικότητα σε αλκοόλη μικρότερη από το ποσοστό αυτό και που παράγεται και διατίθεται στο εμπόριο νομίμως υπό την ίδια ονομασία σε άλλο κράτος μέλος, συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό που αντιβαίνει προς το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Τα δικαστικά έξοδα της Miro είναι θέμα που πρέπει να κριθεί από το εθνικό δικαστήριο. Τα δικαστικά έξοδα του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών και της Επιτροπής δεν αποδίδονται.